

جاسوسی رایانه‌ای و اینترنتی

مؤلف

علی احمدپور بخوانی

پژوهشگر برگزیده کشوری و دارنده تندیس پژوهشگر برتر از موسسه قانون یار در سال ۱۳۹۹

مدرس دانشگاه

www.ketab.ir

ویراستار

امیر اسدی

انتشارات قانون یار

۱۴۰۱

سرشناسه	:	احمدپور بخوانی، علی، ۱۳۵۲-
عنوان و نام پدیدآور	:	جاسوسی رایانه‌ای و اینترنتی / مؤلف علی احمدپور بخوانی؛ ویراستار امیر اسدی.
مشخصات نشر	:	تهران: انتشارات قانون یار، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	:	۱۱۲ ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۵۸۴-۴
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا
یادداشت	:	کتابنامه: ص. [۱۱۰] - ۱۱۴.
موضوع	:	جرایم کامپیوتری -- قوانین و مقررات -- ایران Computer crimes -- Law and legislation -- Iran تقلب کامپیوتری -- ایران Computer fraud -- Iran جاسوسی مجازی -- ایران Cyber intelligence (Computer security) -- Iran جرایم کامپیوتری Computer crimes
شناسه افزوده	:	اسدی، امیر، ۱۳۶۰ - ویراستار
رده بندی کنگره	:	۸۰ KMH
رده بندی دیویی	:	۵۵۰.۹۹۴۴/۲۴۳
شماره کتابشناسی ملی	:	۸۸۷۳۴۹۶
اطلاعات رکورد کتابشناسی	:	فیبا

انتشارات قانون یار

جاسوسی رایانه‌ای و اینترنتی

تألیف: علی احمدپور بخوانی

ویراستار: امیر اسدی

ناشر: قانون یار

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۱

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت: ۱۴۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۵۸۴-۴

(تمامی حقوق مادی این کتاب محفوظ بوده و متعلق به انتشارات قانون یار می باشد)

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، پلاک ۹۲ تلفن: ۵۲۶ و ۶۶۹۷۹۵۱۹

فهرست مطالب

۱۱	پیشگفتار
----	----------

فصل اول

۱۳	بررسی و شناخت مفاهیم و کلیات موضوع
۱۳	بخش اول: کلیات
۱۴	بند اول: فضای سایر
۱۵	بند دوم: اینترنت
۱۶	بند سوم: رایانه
۱۶	بند چهارم: داده های سری
۱۷	بند پنجم: حامل های داده
۱۷	بند ششم: سیستم های رایانه ای و مخابراتی
۱۸	بند هفتم: پردازش و اطلاعات
۱۸	بند هشتم: جرم رایانه ای
۱۹	بخش دوم: بررسی و شناخت جاسوسی سنتی از منظرهای مختلف
۱۹	بند اول: تعریف قانونی جاسوسی سنتی
۲۰	بند دوم: تعریف فقهی جاسوسی سنتی
۲۰	بند سوم: تعریف جاسوسی از دیدگاه حقوق بین الملل
۲۱	بخش سوم: تعریف جاسوسی در فضای سایر
۲۱	بند اول: تعریف جرم جاسوسی رایانه ای از دیدگاه حقوق داخلی
۲۲	بند دوم: تعریف جاسوسی رایانه ای از دیدگاه حقوق بین الملل
۲۳	بند سوم: نتیجه تعاریف فوق

فصل دوم

تاریخچه جرم جاسوسی سنتی و اینترنتی و عکس العمل های قانون گذار نسبت به ارتکاب	
۲۵	جرائم نوین

۲۵	بخش اول: تاریخچه اولین جرائم رایانه ای
۲۷	بخش دوم: تاریخچه جاسوسی سنتی

بخش سوم: تاریخچه جاسوسی اینترنتی	۲۸
بخش چهارم: عکس العمل های قانونی به جرائم رایانه ای	۳۰
بند اول: واکنش قانونگذار ایران به جرائم رایانه ای	۳۰
بخش پنجم: چالش های تصویب قانون جرائم رایانه ای با تأکید بر جرم جاسوسی رایانه ای	۳۲

فصل سوم

جایگاه کیفری جرایم رایانه ای و جاسوسی رایانه ای در عرصه بین الملل	۳۵
بخش اول: نگاهی به تحولات تقنینی کشورها در جرائم رایانه ای	۳۵
بخش دوم: فعالیت های بین المللی در خصوص جرائم رایانه ای	۳۸
بخش سوم: اقدامات سازمان های بین المللی و کشورهای مختلف در خصوص جاسوسی رایانه ای	۳۹
بند اول: سازمان های بین المللی و منطقه ای	۴۰
بند دوم: رویه برخی کشورها	۴۳

فصل چهارم

بررسی شرایط تحقق جرم جاسوسی رایانه ای در نظام کیفری و جزایی	۴۸
بخش اول: انواع جاسوسی رایانه ای	۴۸
بخش دوم: عناصر تشکیل دهنده این جرم جاسوسی رایانه ای	۵۰
بند اول: عنصر قانونی جاسوسی رایانه ای علیه امنیت	۵۰
بند دوم: عنصر قانونی جاسوسی رایانه ای با اهداف اقتصادی	۵۱
بخش سوم: بررسی عنصر مادی جرایم رایانه ای از زوایای مختلف	۵۲
بند اول: شرایط تکوین رکن مادی جاسوسی رایانه ای علیه امنیت	۵۳
بند دوم: شرایط تکوین رکن مادی جاسوسی رایانه ای با اهداف اقتصادی	۶۲
بخش چهارم: بررسی و تحلیل جزایی عنصر معنوی جاسوسی رایانه ای	۶۸
بند اول: عنصر معنوی جاسوسی رایانه ای علیه امنیت	۶۸
بند دوم: عنصر معنوی جاسوسی رایانه ای تجاری، اقتصادی	۷۱
بخش پنجم: بررسی شروع به جرم جاسوسی رایانه ای	۷۲
بخش ششم: نوع جرم جاسوسی رایانه ای به لحاظ عنصر مادی	۷۳

بند اول: جرم آنی (فوری) یا مستمر	۷۳
بند دوم: جرم مطلق یا مقید	۷۴
بند سوم: جرم ساده یا مرکب	۷۵
بخش هفتم: همکاری در ارتکاب جرم جاسوسی رایانه ای	۷۵
بند اول: شرکت در جرم	۷۶
بند دوم: معاونت در جرم	۷۶

فصل پنجم

باید و نیایدهای رسیدگی به جرایم جاسوسی رایانه‌ای و اینترنتی	۷۸
بخش اول: پاسخ های کیفری در خصوص جرم جاسوسی رایانه ای	۷۸
بند اول: مجازات اصلی مرتکب	۷۸
بند دوم: مجازات مرتکب حقیقی	۷۹
بند سوم: مجازات مرتکب حقوقی (تخصیص حقوقی)	۸۰
بخش دوم: مجازات تبعی، تکمیلی مرتکب	۸۲
بند اول: مجازات تبعی	۸۳
بند دوم: مجازات تکمیلی	۸۴
بخش سوم: تشدید و تخفیف مرتکب بزه جاسوسی رایانه ای	۸۶
بند اول: تشدید مجازات	۸۶
بند دوم: تخفیف مجازات	۹۴
بخش چهارم: صلاحیت کیفری در رسیدگی به جرم جاسوسی رایانه ای و اینترنتی	۹۷
بند اول: قلمرو حاکمیت قوانین جزایی بر جرائم علیه امنیت کشور	۹۷
بند دوم: صلاحیت کیفری در جرم جاسوسی رایانه ای	۹۹
بخش پنجم: محاکم صالح به رسیدگی در جرائم جاسوسی	۱۰۳
بند اول: دادگاه های نظامی	۱۰۳
بند دوم: دادگاه های انقلاب	۱۰۵
منابع و مأخذ	۱۱۰

پیشگفتار

در هر کشور اطلاعات و منابعی وجود دارد که محرمانه است و کشورهای دیگر یا حتی افراد داخل کشور ضرورتاً نباید از آنها اطلاع داشته باشند و به دلیلی سری بودن باید مخفیانه نگه داشته شود. امروزه با ورود رایانه ها به سیستم کاری و استفاده از آن به عنوان یکی از اصلی ترین ابزارهای کار، امکان نفوذ به اطلاعات تا حد زیادی گسترش یافته است و افراد با انگیزه های متفاوت می توانند به اطلاعات مختلفی دست پیدا کنند. یکی از انواع جرائمی که می تواند توسط رایانه ها رخ بدهد، جاسوسی رایانه ای است که قانون گذار در قانون جرائم رایانه ای صراحتاً آن را جرم دانسته است. جاسوسی مفهومی است که افراد با آن آشنا می باشند و در واقع جاسوس فردی است که به صورت غیرمجاز و غیرقانونی به اطلاعات سری و محرمانه دسترسی پیدا می کند فردی که به این اطلاعات دست می کند فاقد صلاحیت در این زمینه می باشد جرم جاسوسی علیه امنیت یک کشور تلقی می شود. جاسوسی با اهداف و انگیزه های مختلفی به وقوع می پیوندد که می تواند شامل انگیزه اقتصادی، سیاسی و... باشد. با توجه به اینکه قانونگذار برای این عمل مجازات تعیین نموده است به این نتیجه می رسیم که عمل انجام گرفته جرم محسوب می شود. جاسوسی به دو صورت رایانه ای و سنتی حادث می شود در قانون مجازات به جاسوسی سنتی بیشتر اشاره دراد اما با توجه به گسترده گی و کاربرد فروان رایانه در زندگی امروزی و همچنین استفاده از این وسیله جهت جاسوسی در ابعاد مختلف، قانونگذار در قانون جرایم رایانه ای به جاسوسی رایانه ای پرداخته است. پیشرفت تکنولوژی موجب گردید که فضای مجازی و قابلیت های آن برای نگهداری اطلاعات جایگزین فضای مادی گردند. شیوع استفاده از این فضا در راستای نگهداری اطلاعات، آن را به مکان مناسبی برای جاسوسان تبدیل کرد تا با ورود به آن اطلاعات مورد نیاز خود را گردآوری نمایند. توجه جاسوسان به این فضای جدید به عنوان آماج جرم جاسوسی توجه

قانونگذاران را نیز جهت حمایت هر چه بیشتر از آن به این مقوله جلب کرده و جاسوسی رایانه ای در عرصه حقوق کیفری پا به عرصه وجود نهاد. رایانه ها می توانند علاوه بر اینکه ابزاری برای جرائمی مثل جعل رایانه ای یا کلاهبرداری رایانه ای و سرقت رایانه ای باشند می توانند ابزاری برای ارتکاب جرائم مهمتری مثل جاسوسی رایانه ای شوند فلذا در این کتاب لازم دانستیم به بررسی و شناخت جرم جاسوسی رایانه ای و اینترنتی بپردازیم و ابعاد کیفری این جرم را مورد پژوهش قرار دهیم.